

FØYEN
TORKILDSEN
ADVOKATFIRMA

Økokrim
Postboks 8193 Dep.
NO-0034 Oslo

Ansvarlig advokat
Arve Føyen

Oslo
15.04.2016

Vår ref.
503065

POPCORN-TIME.NO – KRAV OM RETTSLIG PRØVING

På vegne av Norwegian Unix User Group (NUUG, org. nr. 979 629 079) og Elektronisk Forpost Norge (EFN, org. nr. 985 090 394) kreves med dette at spørsmålet om opprettholdelse av Økokrims beslag 7. mars 2016 av domenet popcorn-time.no bringes inn for retten, jf. strpl. § 208. Det påstås opphevelse av beslaget, jf. punkt 5 nedenfor.

NUUG og EFN anser at beslaget er uhjemlet, og i alle tilfeller at et beslag av denne type reiser så vidt prinsipielle problemstillinger at beslaget bør vurderes av retten. Subsidiært bes det derfor om at Økokrim på eget initiativ bringer saken inn for retten til avgjørelse, i det det gjøres gjeldende at det foreligger «særlige grunner», jf. strpl. § 205 annet ledd.

1. BAKGRUNN

Popcorn-time.no var domenenavnet til en nettside som gir informasjon om programvaren Popcorn Time i ulike varianter. Nettsiden lenker også til andre nettsider hvor programvaren kan lastes ned. Det er mulig å strøme opphavsrettsbeskyttet innhold gjennom de ulike programmer som benevnes som Popcorn Time, men det er ingenting som tyder på at selve programvaren er ulovlig. Den underliggende teknologien som benyttes i Popcorn Time er BitTorrent-protokollen.

Innehaver av nettsiden var også bevisst at programvaren kan misbrukes, noe som fremgår av at følgende tekst lå tydelig på hovedsiden:

Før du fortsetter, bør du være klar over at bruk av Popcorn Time og lignende kan være ulovlig. Mye av innholdet i disse tjenestene er opphavsrettsbeskyttet materiale som deles og lastet ned uten tillatelse fra

eierne og produsenter av materialet. Bruk av disse tjenestene vil ofte resultere i et brudd på opphavsrett, avhengig av hva du ser. Hvis du likevel velger å bruke tjenestene du lese om på dette området, gjør du det på egen risiko, og det anbefales å følge loven.

Økokrim fattet 7. mars 2016 beslutning om beslag av domenet. Formålet er angitt å være å sikre gjenstander som kan inndras, jf. straffeloven § 69. Beslagsbeslutningen er for øvrig meget knapt begrunnet, men det følger av pressemelding fra Økokrim av 8. mars 2016 at

ØKOKRIM har i dag tatt beslag i domenet popcorn-time.no. ØKOKRIM mistenker at domenet benyttes til straffbar medvirkning til brudd på åndsverkloven § 2, som gir rettighetshaver enerett til å råde over åndsverk.

Ulovlig fildeling av opphavsrett-beskyttet materiale på internett utgjør et alvorlig samfunnsproblem. Opphavsretten bidrar til å sikre utøvende kunstnere økonomisk utbytte av sin skapende virksomhet, noe som igjen er viktig for åndsproduksjon, innovasjon og kunstnerisk utvikling. Tilgjengeliggjøring på internett uten samtykke fra rettighetshaverne krenker opphavsretten. Det norske domenet popcorn-time.no utgjør, etter ØKOKRIMs syn, en del av et globalt problem i stadig og rask utvikling.

Fildelingstjenesten Popcorn Time gjør tilgjengelig for allmennheten et stort antall filmer og TV-serier. I all hovedsak er filmene og TV-seriene lagt ut på internett uten rettighetshavers samtykke. Det norske domenet popcorn-time.no bidrar til tilgjengeliggjøringen ved å lenke til andre domener hvor nødvendig programvare kan lastes ned. I tillegg tilbyr det norske domenet popcorn-time.no informasjon, brukerveiledninger og nyhetsoppdateringer.

Det følger blant annet av Høyesteretts kjennelse inntatt i Rt. 2009 s. 1011 at et domene regnes som en «ting», som i utgangspunktet kan beslaglegges. Rent praktisk gjennomføres beslaget ved at UNINETT Norid AS, som administrerer domenenavnene under .no, tar det aktuelle domenenavnet ut av domenenavnsystemet (DNS). I dette tilfellet er det satt opp slik at et oppslag på domenenavnet videresendes til Økokrim, og at det fremgår at domenet er beslaglagt.

2. ADGANGEN TIL BESLAG

Etter strpl. § 203 kan det tas beslag i «ting som antas å ha betydning som bevis», samt «ting som antas å kunne inndras». Det er sistnevnte alternativ som er påberopt i denne saken. Inndragning er aktuelt for ting som «er frembrakt ved, har vært gjenstand for, eller har vært brukt eller bestemt til bruk ved en straffbar handling», jf. straffeloven § 69 første ledd. Ved vurderingen av om en ting skal inndras skal det legges vekt på «om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet, og om den er forholdsmessig», jf. tredje ledd.

Økokrim har vist til mistanke om at popcorn-time.no «benyttes til straffbar medvirkning til brudd på åndsverksloven § 2». NUUG og EFN viser til at det er høyst uklart om strømming av opphavsrettsbeskyttet materiale i seg selv er ulovlig, Kulturdepartementet uttaler om dette i Prp. 65 L (2012-2013) s.8 at

Den enkelte internettbruker som strømmer et verk til sin datamaskin, vil altså ikke begå et opphavsrettsbrudd selv om verket er gjort tilgjengelig for slik bruk uten opphavsmannens samtykke. (Kravet om såkalt lovlig kopieringsgrunnlag gjelder bare for fremstilling av eksemplar til privat bruk etter § 12, jf. bestemmelsen i fjerde ledd.) Like fullt vil den som har gjort verket tilgjengelig på Internett ha overtrådt åndsverkloven.

Uavhengig av om strømming gjennom programvaren Popcorn Time i noen tilfeller vil være ulovlig eller ikke, er koblingen mellom domenenavnet popcorn-time.no og slik strømming meget svak. Det er ikke påstått at det foregår slik fildeling på nettsiden selv. På bakgrunn av nevnte pressemelding antas det at det er informasjon om bruken og lenker til sider hvor programvaren kan lastes ned som angivelig utgjør medvirkningshandlingen.

Det foreligger her hverken fysisk eller psykisk medvirkning til krenkelse av opphavsretten. Tvert imot har innehaver av nettsiden advart mot at programvaren som det informeres om kan brukes til ulovligheter og har anbefalt brukerne om å følge loven.

3. FORHOLDSMESSIGHET

Et beslag er et tvangsmiddel, som etter strpl. § 170a bare kan brukes når det er tilstrekkelig grunn til det, og som ikke kan brukes når det etter sakens art og forholdene ellers ville være et uforholdsmessig inngrep. Ved domenebeslag vanskeliggjøres tilgangen til all informasjon og tjenester som benytter det aktuelle domenet, inkludert underdomener og tjenester som ikke er knyttet til websidene. NUUG og EFN anser derfor at terskelen for når et domenebeslag anses forholdsmessig vil ligge høyt.

NUUG og EFN anser i denne saken at den svake koblingen til et eventuelt straffbart forhold, slik som vist til ovenfor, utgjør et selvstendig argument for hvorfor beslaget er uforholdsmessig. Videre er programvare som Popcorn Time å sammenligne med nær sagt enhver annen programvare eller gjenstand, siden den kan brukes til lovlige så vel som ulovlige formål. Beslag av domenenavn på bakgrunn av omtale av programvare, og lenking til denne, vil derfor være meget uheldig i et ytringsfrihetsperspektiv. I den offentlige debatten har dette blitt sammenlignet med at politiet skulle beslaglegge instruksjonsmanualer for bruk av boltesakser eller reklamebrosjyrer for steder som selger boltesakser.

For NUUG og EFN fremstår det som særdeles uheldig når domenebeslag benyttes til å håndheve opphavsrettslige spørsmål med så vidt svakt grunnlag som her. Det vil ofte være tidkrevende og komplisert å avdekke om noe utgjør et brudd på opphavsretten, og all informasjon og tjenester tilbudt på domenet omfattet av beslaget vil reelt sett være utilgjengelig så lenge beslaget består. Dette tilsier betydelig tilbakeholdenhet ved domenebeslag, og at beslagsbeslutningen bør inneholde en vurdering av sakens rettslige sider. Foreliggende beslagsbeslutning er meget knapt utformet, og har ingen begrunnelse for hvorfor den anses berettiget eller forholdsmessig.

NUUG og EFN anfører følgelig at beslagsbeslutningen er uforholdsmessig, jf. strpl. § 170 a.

4. PROSESSUELLE FORHOLD – RETTSLIG INTERESSE

4.1. RETTSLIG UTGANGSPUNKT

Adgangen til å kreve rettslig prøving av beslaget gjelder etter strpl. § 208 for «enhver som rammes av beslaget». Denne kretsen skal forstås på samme måte som «enhver som avgjørelsen rammer» i strpl. § 377, jf. Bjerke og Keiseruds kommentarutgave til straffeprosessloven (3. utg) s. 720. I teorien er dette presentert som et spørsmål om «rettslig interesse», jf. Andenæs *Norsk Straffeprosess* 4. utg. s. 562.

I Høyesteretts kjennelse Rt. 1980-569 (Altakjennelsen) uttaler førstvoterende på side 575:

Ordene «rettslig interesse» gir ikke noen presis avgrensning av det som kreves for at en saksøker skal ha adgang til å reise søksmål. Særlig kan det bero på en skjønnsmessig vurdering om en interesse kan sies å være «rettslig». I et videre kjæremål er det etter tvistemålslovens § 404 nr. 3 bare «tolkningen av en lovforskrift» som kan prøves, ikke om en lovbestemmelse - her tvistemålslovens § 54 - i det konkrete tilfelle er riktig anvendt. Men når det gjelder spørsmålet om hvorvidt en saksøker har «rettslig interesse» av å reise søksmål, kan det etter omstendighetene bli en flytende overgang mellom generell lovtolkning og konkret anvendelse av lovbestemmelsen.

Det er etter hvert blitt anerkjent at en saksøker kan ha rettslig interesse av å reise søksmål selv om utfallet av saken ikke har direkte betydning for hans egen rettsstilling. Også en interesseorganisasjon kan etter omstendighetene ha den nødvendige rettslige interesse selv om utfallet av saken ikke har direkte betydning for organisasjonens eller medlemmenes rettigheter. Behovet for rettslig kontroll med den offentlige forvaltning kan her være avgjørende. Men den som reiser sak om gyldigheten av et forvaltningsvedtak, må i tilfelle ha rimelig grunn til å kreve at dette spørsmål blir prøvet av domstolene. Det må være et rettskrav som gjøres gjeldende, og saksøkeren må ha slik tilknytning til rettskravet at nettopp han har naturlig foranledning til å reise søksmål.

Om det er tale om et forvaltningsvedtak eller annet inngripende virkemiddel som beslag vil slik NUUG og EFN ser det være mindre relevant i denne sammenhengen. Vurderingen som må foretas er følgelig om NUUG og EFN har «slik tilknytning til rettskravet» - her beslaget - at de har «naturlig foranledning til å reise søksmål». Om beslaget skal oppheves er en del av realitetsbehandlingen, i spørsmålet om rettslig interesse må NUUGs og EFNs pretensjoner legges til grunn.

4.2. NUUGS RETTSLIGE INTERESSE I Å FÅ BESLAGET OVERPRØVET

NUUG er en ideell forening med formål om å stimulere til økt bruk av UNIX, åpne systemer og fri programvare. Foreningen har per d.d. 267 personlige medlemmer og 42 firmamedlemmer. Domenebeslaget i denne saken bidrar til usikkerhet blant medlemmene om hva som lovlig kan publiseres på nettsider uten å risikere at domenet beslaglegges. Særlig gjelder dette siden fri programvare er ment å kunne deles, og det drives utstrakt frivillig informasjons- og veiledningsvirksomhet om bruken av fri programvare i regi av NUUG og NUUGs medlemmer. Et domenebeslag fundert på at veiledning og informasjon utgjør medvirkning til opphavsrettsbrudd skaper stor usikkerhet blant foreningens medlemmer, og vil kunne hemme foreningens aktiviteter.

4.3. EFNS RETTSLIGE INTERESSE I Å FÅ BESLAGET OVERPRØVET

EFN er en ideell forening med formål om å arbeide for «åpne og demokratiske infrastrukturer for bruk og tilgjengelighet av informasjon i datanett og IT-samfunnet, derunder rettigheter i forhold til ulike typer digitalt materiale». Videre skal EFN «fremme og støtte det fremvoksende økosystemet for fri kultur, kultur- og kunnskapsallmenninger, frie lisenser og delingskultur». Foreningen har for tiden 353 medlemmer.

Det ligger i kjernen av EFNs formål å arbeide for et åpent internett uten ubegrunnede myndighetsinngrep. Følgelig ligger det innenfor EFNs formål å be retten om å ta stilling til et domenebeslag som foreningen anser er ubegrunnet.

5. PÅSTAND

Norwegian Unix User Group og Elektronisk Forpost Norge krever rettens prøving av Økokrims beslag av 7. mars 2016, jf. strpl. § 208, og nedlegger følgende

p å s t a n d:

1. Økokrims beslag datert 7. mars 2016 i domenet popcorn-time.no oppheves.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Føyen Torildsen AS

Jarle Langeland
advokatfullmektig